

NÁSTUP DÍTĚTE DO 1. TŘÍDY

A) Představení se, seznámení

? mají v rodině již školáčka nebo jejich dítě teprve bude vstupovat do školního života
K závěru prostor pro diskusi

B) Úvod k tématu

1. Výhoda je na naší straně, prvňáček se do školy počátkem školního roku obvykle těší, využijte jeho nadšení, podporujte ho v něm, ptejte se, jak se mu líbí mezi spolužáky, jaké to je o přestávkách, co mají nového ve třídě, co dělali atd.
2. Autorita paní učitelky v očích dětí je velká, nesnižujte její autoritu, pokud se vám něco nelíbí, neříkejte to před dítětem, ale hledejte možnosti, jak se domluvit s paní učitelkou
3. Buďte alespoň v občasném kontaktu s učitelkou
4. Hned od počátku stanovte určitý řád (kdy a jak dělat úkoly, připravit učební koutek, ukázat, jak si připravovat tašku, určit priority)
5. Ved'te dítě k samostatnosti, zpočátku mu budete muset ukázat, co a jak má dělat, později ho nechte pracovat čím dál samostatněji
6. Dopřejte mu také dostatek času na hru a volný čas (některé děti jdou z kroužku do kroužku, pokud chtějí, je to v pořádku, ale měly by mít také čas na volnou hru)
7. Pro dítě je to změna dosavadního života – přechází na povinný denní režim, kde jsou dána pevná pravidla, výhoda u dětí, které navštěvovaly MŠ
8. Narůstá pomalu význam vrstevnických vztahů – nová sociální role žáka přináší i povinnosti

Školní zralost – definování pojmu

schopnost dítěte přizpůsobit se nárokům, které na ně klade škola, resp. školní vyučování

- hlavní podmínka dobrého školního startu
- zralost dítěte tělesná, duševní, emoční a sociální

C) Profil prvňáčka Jaké dovednosti či schopnosti považují rodiče za důležité při vstupu do 1. třídy? Co by mělo dítě dle názoru rodičů umět? (zápis na tabuli)

Pokud jsou v nějaké oblasti potíže, jak mohou rodiče pomoci s rozvojem či tréninkem?

Postupně doplníme či přidáme k jednotlivým oblastem naše poznámky a možnosti, jak pomoci.

D) Hodnocení – klasifikace v 1. třídě

Hodnocení provádí každý člověk téměř permanentně, aniž si to uvědomuje – líbí, nelíbí...

Hodnocení je organickou součástí jakékoliv lidské činnosti, spolu s procesem rozhodování ovlivňuje každé jednání člověka. Je tedy i přirozenou součástí každé výchovně vzdělávací

činnosti, je přítomno v činnostech učitele i v činnostech žáků. Se vstupem do školy dítě začíná být **systematicky a permanentně** hodnoceno.

Hodnocení významným způsobem ovlivňuje **osobnostní a sociální rozvoj žáka**, také intenzitu učebních činností, kvalitu a schopnost sebehodnocení. Školní hodnocení tedy poskytuje **informace** o tom, jak úspěšně probíhá výuka a jaké jsou její výsledky. Je **zpětnou vazbou**, která vypovídá, zda práce ve škole dosahuje předpokládaných cílů.

Při hodnocení využívá pedagog **celou řadu způsobů, prostředků**. Je dobré si zjistit předem, jaký způsob hodnocení využívá škola, popř. pedagog budoucího prvňáčka, včas se rozhodnout. Kritériem může být vlastní zkušenost rodiče, zkušenosti sourozenců, kamarádů, osobnostní ladění dítěte ...

Každý způsob hodnocení má své klady i zápory. Dnes – různé možnosti. Nejčastější způsob – **klasifikace, známkování**. Znamka zjednodušuje vyjádření hodnocení (kód), umožňuje srovnávání výkonů i chování, statistické zpracování. Je symbolem úspěchu – neúspěchu, získává motivační hodnotu. Rodiče i veřejnost jsou na ně zvyklí.

Slovní hodnocení – průběžné, závěrečné; písemné, ústní. Je velmi variabilní a konkrétní. Nestresuje, klade důraz na pozitiva, povzbuzuje. Vyjadřuje, co žák umí, co se mu daří a kde pedagog vidí mezery, nedostatky. Doporučuje nápravu. Časově náročné. Neumožňuje porovnávat jednotlivé žáky.

Další možnosti - **% vyjádření, jiné škály, kombinace ...**

Doporučení – při prvních třídních schůzkách probrat používané způsoby hodnocení a jejich význam. Důležité je porozumění pravidlům hodnocení učitele rodiči žáků.

Něco málo z výzkumu (Jana)

- Velký vliv domácích podmínek a činnosti rodičů na dlouhodobou úspěšnost dětí ve škole – vliv nepřímý – rodiče jako vzor, vliv přímý – rodiče pomáhají s úkoly, s přezkoušením atd.
- Řada psychologů považuje rodičovskou aktivitu a kontakty do školní socializace dětí za klíčovou podmínku školní úspěšnosti
- Komunikace s učiteli je v naprosté většině omezena na povinné minimum (2-4 třídní schůzky), přitom většině rodičů (až tři čtvrtiny) tento stav vyhovuje
- Postoj rodičů – „být v kontaktu, ale příliš se jeden druhému do jeho oblasti nevměšovat“
- Intenzita kontaktů se zvyšuje, pokud se u dítěte objeví problémy výukové nebo výchovné, pak se rodiče snaží porozumět tomu, v čem potíže dítěte spočívají a jak se dají napravit
- Pokud je vše v pořádku, rodiče nemají potřebu se s učiteli setkávat
- Rodiče komunikují se školou řadou způsobů buď přímo nebo nepřímo v tom, jak podporují své dítě v přípravě na školu (domácí úkoly aj.)

Domácí podpora:

- 92 % rodičů svému dítěti někdy pomáhá s přípravou do školy (kontrola úkolů, přezkoušení atd.)
- Výzkum, který byl opakován po 10 letech (v roce 1991 a pak v roce 2002) ukázal, že pravidelná kontrola rodičů významně poklesla z 26 % na 3 %
- Nejčastější formy pomoci rodičů – společné učení se před písemkou, kontrola přezkoušením, domácích úkolů
- Neúčinné je poslat dítě do pokojíčku učit se, vypisovat pasáže z učebnice apod.

E) Jak pomoci školáčkovi

Co mohou rodiče ovlivnit

Začarovaný kruh při neúspěchu

Někdy se děti dostávají do bludného kruhu (kreslit při výkladu na tabuli)

Učební potíže (špatné známky, neúspěch) – ztráta odvahy a zájmu ---posiluje se další selhávání ---chyby ve výchově a při učení --- a jde to znovu dokola (kreslit při přednášení kruh). Pokud dítě získá řadu negativních zkušeností (př. nedaří se mu nikdy napsat diktát) může rezignovat, nemá další odvalu. Někdy se začnou plnit i tzv. proroctví – „nedoděláš ani základku, nic z tebe nebude.“

Pochvala v pravou chvíli:

- Děti se mnohé učí napodobováním podle principu: které jednání vede k úspěchu, tomu se dítě naučí dříve než jinému, které tak úspěšné není (př. čtení, pokud dítě vidí, že rodiče mají radost, když něco přečetlo, bude se snažit číst, také pokud rodiče sami čtou a dítě to vidí, bude se je snažit napodobit)
- Děti se učí takovému jednání, které se vyplatí napodobovat a vede k úspěchu a také se učí tomu, co zdůrazňují jeho blízcí, zdůrazněním se pro dítě může stát pozornost rodiče, zájem, pochvala, odměna
- Pokud po dobrém chování následuje kladná odezva, zvýší se pravděpodobnost, že se toto chování opět projeví.

Tři druhy odměn:

Sociální (povzbuzení od okolí např. pohledem, uznalým objetím atd.)

Aktivizační (odmění dobré chování např. uvolněnou hrou po práci, návštěvou kina atd.)

Materiální: věci, peníze

Psychologické aspekty odměn při učení:

- Žádoucí chování by se mělo posílit hned, jakmile se projeví (zvláště zpočátku, pokud je chceme upevnit)
- Povzbuzení by mělo být opravdové (dítě obvykle vycítí, když to nemyslíme vážně)
- Trest nežádoucí chování sice možná zastaví, ale odměna buduje
- Pochvalte své dítě vždy znovu za dobré chování (vlídným slovem, splněním jeho přiměřeného přání, drobnými dárky)
- Chvála podporuje pocit dobré vlastní hodnoty dítěte

Pokud se projeví nějaká prvotní selhání: dobré povzbudit dítě: Neztrácej odvalu, příště si to opravíš. A zároveň mu nabídnout pomoc: jak ti mohu pomoci?

Pokud se hromadí neúspěchy, je potřeba najít příčinu a pokusit se ji odstranit (hranice nadání dítěte – změna školy atd.).

Pevné hranice

- Stanovení pravidel usnadňuje soužití všem členům rodiny a nemusíme se dostávat do mnohých výchovných stresů.
- Velmi těsné hranice neumožňují dítěti získat samostatnost a zodpovědnost za své chování
- Příliš volné hranice mohou vést k tomu, že dítě neví, co si může a co nemůže dovolit.
- Víra, že děti samy poznají, co si smějí dovolit je nesmysl, potřebují být vedeny a mít stanoveny hranice.

Samostatnost:

Pokud se dítě naučí pracovat samostatně, získává tím i značné sebevědomí (viz malé děti, které chtějí dělat vše samostatně a jsou na to náležitě pyšné)

Pokud se nám podaří něco bez cizí pomoci, cítíme se obvykle lépe, pokud jsme spokojeni s výsledky své práce, snadněji se pustíme i do dalšího úkolu. Tak si dítě buduje své sebevědomí.

- Děti, kterým rodiče hodně pomáhají při domácích úkolech, jsou nejistí pak při školní samostatné práci, kde jsou odkázány samy na sebe a nemohou se rodiče zeptat
- U vlastních dětí se nám často stává, že brzy ztratíme trpělivost, když dítě nechápe, co po něm chceme, dělá zbrklé chyby atd. u cizích, bychom to zvládli lépe, protože pokud jde o naše vlastní děti, je ve hře příliš mnoho (obavy, aby bylo dítě úspěšné, aby se jednou mělo lépe atd., nám zabraňují tomu, abychom mohli trpělivě a v klidu pomáhat vlastním dětem). Dobré je poznat i vlastní motivy (dělá mi dobře, že mě dítě potřebuje u úkolů, mám strach, co by si učitelka pomyslela, kdyby viděla ten načmáraný úkol atd.).

Někdy je dobré se s učitelem domluvit, jak si představuje pomoc rodičů u domácích úkolů – aby rodič zkontroloval úkol, smí dítě používat zmizík, smí slovo škrtnout, učitel by také občas mohl napsat dítěti do domácího úkolu, co udělalo dobře a co ne.

Rodiče by měli vytvořit takové podmínky pro učení, aby dítě mohlo pracovat co nejvíc a nejlépe samostatně

- pomozte dítěti, pokud pomoc skutečně potřebuje
- zvykejte ho, aby zvládalo domácí úkoly a učení samostatně
- pochvalte ho, pokud něco udělalo samostatně
- neznamená to však, že dítě necháme odkázáno od prvních školních dnů jen samo na sebe

Zdravá životospráva

- Vhodná strava (pití)
- Dostatek pohybu
- Účelné využití volného času
- Dostatek spánku: 6- až 8leté dítě potřebuje 12h spánku, 8- až 10leté děti 11h spánku
- Chraňte dítě před nadměrným sledováním televize a trávením času u počítače

Vytváření příznivého prostředí

Vnější podmínky:

- Upravit vhodné místo doma pro školní práci (ještě před prvním školním dnem)
- Vyhradit trvalé pracovní místo nejlépe v tiché místnosti (např. ložnice, pokud si v dětském pokoji hrají ostatní sourozenci), vlastní pracovní stůl
- Na pracovišti dítěte by neměly být žádné hračky, i když zpočátku budete muset denně s dítětem uklízet
- Oddělte místo pro práci a místo pro hraní, tímto oddělením si ušetříte spoustu starostí, když by si dítě místo práce chtělo hrát
- Stůl nejlépe se zásuvkami a nastavitelnou otáčivou židlí,
- Světlo by mělo dopadat u praváku zleva
- Věci, které odvádějí pozornost, by měly být mimo zorné pole dítěte
- Neumožněte dítěti mít vlastní televizi v pokojíčku!
- Ihned po skončení domácích úkolů nechte dítě připravit si tašku do školy na další den podle rozvrhu

- Malý školák se dovede soustředit 20-30 minut, přestávka, pokud pracuje déle, je potřeba také delší přestávka (zavést rytmus soustředění a oddychu)
- Hudba a poslech rozhlasu při domácích úkolech ruší, neměly by dělat úkoly při televizi, hudbě (neměly by si na to zvykat)

Vnitřní podmínky:

- Postoj rodičů k učení dítěte (zájem o školní zážitky a úspěchy nebo projevujeme zájem jen v případě, že dítě dostane špatnou známku?. Neměli bychom však hned ve dveřích dítě napadnout otázkou: tak co bylo dnes ve škole?

Zájem by měl být od obou rodičů.

V případě, že něco v učení nejde – nebát se poradit se v první řadě s učitelem, vyhledat odborníka dříve než dojde ke znechucení učiva a ztrátě motivace.

F) Strach ze školy

- Strach se spíše objeví u dětí citlivějších, úzkostnějších, které chtějí uspět a citlivě vnímají každé své bytí i drobné selhání nebo se může objevit i náhle např. při změně učitele, nebo pokud ve třídě nejsou dobré vztahy mezi spolužáky.
- Dítě se ve škole může setkat s nějakým nepříjemným podnětem, začne se bát, nebo pokud jsou rodiče příliš upjatí na dobré známky, může mít strach ze selhání
- Ohrožení může skutečně existovat nebo existuje v našich představách.
- Strach je nutnou součástí našeho života – pomáhá nám být ve střehu, pokud se něco děje.
- Strach se také můžeme naučit – úzkostlivější matky obvykle svůj strach přenáší i na děti,

Příznaky:

potíže se spánkem, ranní zvracení, bolesti hlavy či břicha bez lékařských nálezů, stížnosti na obavy ze školy.

Co dělat:

- pokusit se zjistit příčinu, požádejte i učitele, aby vám pomohl,
- podporujte své dítě v nebojácném chování,
- při překonávání strachu mu pomozte,
- Ved'te dítě k tomu, aby se situaci nevyhýbalo, ale aby se jí spíše snažilo překonat, pomozte mu v tom.

Předcházení strachu:

- podporujete u svých dětí i jiné vlastnosti (ochota pomoci, zručnost, přátelská povaha a jiné) než jenom získávání dobrých známek
- nepřetěžujte své dítě jenom proto, že chcete, aby šlo na gymnázium, nebude mít pak radost z učení a vámi zvolená cesta mu nemusí sedět
- nestrašte ho školou a učitelem
- ved'te dítě k řádné přípravě věcí večer do školy, ráno zkuste vyjít v klidu bez honění, raději dříve vstaňte
- spolupracujte se školou (třídní schůzky atd.), ptejte se, co konkrétně učitel požaduje, jakou spolupráci s vámi si přeje